

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1956
ЯНВАРЬ
13
ПЯТНИЦА
№ 9 (3462)
Өртөз 20 коп.

Пранның парламент төлөөлөрүнүн баштыны дээрли Мохаммед Саедти эш Н. С. Хрущевтун хүлээп алганы (1 арын).
ТЫВА АВТОНОМНОГ ОБЛАСТЫҢ СҮТ-БАРААН ФЕРМАЛАРЫНЫҢ АЖЫЛДАКЧЫЛАРЫНГА. Колхозтарын, совхозтарын болгаш МТС-терин саанчыларынын, кадарчыларынын база зоотехниктеринин область чөвүлел хуралынын кыйгырымы (1 арын).
А. Намзын.—Партияга хүлээп алмыш-

кынынн херээн болгаш анык коммунистер-биле ажылды экижидер (2 арын).
Организаткы ажыл—көдөз ажыл-агыйга чедикшиктеринин үндөзүн (2 арын).
ССРЭ-нин Даштыкы Херектер Министерствозунда (2 арын).
Эртем-техника кыды ажылдакчыла талазы-биле советкылат комиссиянын сессиясынын дугайында дыңалыг (2 арын).
Бүгү колхозтарга болгаш совхозтарга сүтүн бедик саалдазы дээш! (3 арын).

Резниченко.—Сүт-бараан фермаларынын ажилында четпестерин чайлаар (3 арын).
БИБЛИОГРАФИЯ. Калининга суурнуа колхозунун дуржулгазы (4 арын).
Ажылчы херэеженнеринин Бүгү-делегей конференциясына белеткел (4 арын).
Америк паралага Францияга кыжанып турар (4 арын).

ОБЛАСТЫҢ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

Бүгүн областың VI партия конференциязы башталып ажалып эгелээр. Конференция болза, областың партия организациясынын кылган ажалынын түннелин үндүрер болгаш эелеткелгилеринин сорулгаларын чыгаргайлаар, ону шийткелдеринин аргаларын айтыр, ажыл-агый, культура тургузушунун ууртун талазы-биле чыгылган дуржулгазын байкаар, шүгүмчүлөгө болгаш бот-шүгүмчүлөгө үндөйлөш четпестерин, оон болдунун турар чыдааганын илеретер, илерээн четпестерин ууртаарынын оруттарын айтыр.

Областың партия организациязы болууну бо конференцияга социалисттик үлестирүү болгаш көдөз ажыл-агыйын улам ийди күчүлүг хөгжүдүрүүнүн, техниктиг депшигени хандырынын талазы-биле партиянын болгаш чазактын төгүлүг шийткелдерин амырдыга боттандыраар дээш демиселдин сырый каттыжымкынын-биле ужуражып турар. Ажыл-агый болгаш культура тургузушунунуң планын оонаалдарын күсөдиринче ажылчы чоннарын калбак массаларын мобилизастаар талазы-биле чедикшиктерин ажалдар чорутууга.

Область 1955 көдөз ажыл-агый чылын чедикшиктерин дооскан. Ол болза, бистин область дугайында партиянын болгаш чазактын күн-бүрү сагыш салымшыкынын болгаш дузалашчылыктын, колхозчуларын болгаш МТС-тер, совхозтар ажылдакчыларынын чуткулдуг күш-ажылынын түннели болган.

Область эрткен чылдың чакы хову ажылдарын организастыг болгаш бедик агроэкономикага дегенде эрткенге, күрүнеге тараа, эйт, дүк болгаш еске-даа көдөз ажыл-агый продуктуларын дузарынын планнарын хуусаа бетинде дооскан.

Иччала-даа бистер көдөз ажыл-агыйга ууртулганын четпестерин көрөйүн бээр арганыс чок. Колхозтарга, совхозтарга МТС-терге партияны ууртулганын үлүг четпестери бар. Бистин областа ажыл-агый талазы-биле хожулап турар мырчыай бүгүн районнар бар.

Областың көдөз ажыл-агыйнын кол алыны—мал ажылы үлүг четпестерин. Барык-ла район бүгүтү малдын баш санын күсөдирин чүзү айы-биле планнарын күсөтпөз. Барык-Хемчик районун колхозтары мыйыстыг бода малдын, хой, шүкүрү баш санын өстүрер планын күсөтпөз. Бай-Тайга болгаш Сүт-Хөл районнарын колхозтарында шөөр мал үлүг чидирингил болган. Областа шөөр малдын баш санын өстүрүрүн күрүнө планын күсөтпөз. Колдан малдын 40 хуузу саар инек болдурар чутуга сорулга күсөтпөз.

Малдын баш санынын өздөзүлгө шак кыдыг оожум темпийин болза, хей-хей колхозтарга төгүрү малдарын кызыраар чорунун болуп турары-биле, малды салды төгөткөлдөргө уур демиселдин кошкаа-биле база малдын ажалгалынын болгаш азыралынын багыт организастатынын турары-биле тайылбырлаатынар. Ийдиң четпестер Танды, Барык-Хемчик, Каз-Хем районнарга ийди-биле көстүр турар.

Мал ажылынын продуктуларын өстүрүрүн талазы-биле СЭПН ТК-нын январь Пленумунун төгүлүг шийткелдеринин областың колхозтары, совхозтары болгаш МТС-тери күсөтпөз. Ол сорулгаларга бүгү-ле бар аргалар болгаш күр хөрөңгилер четче ажылдагылаан. Инектерин бил-азаларындан чарып саар арганы Бай-Тайга, Барык-Хемчик районнар барык-ла ажылдагылааннар. Ийчангаш ол районнарын колхозтары инектерден сүт саалдазын талазы-биле өңне хожулаашыкын болуп, күрүнеге дык хей сүтүг чедир бербээр.

Малдын быжыг чөм-суурну тургузары—мал ажылын хөгжүдүрүнүн өң-не чутуга чүтүг болур. Ийдиң турбуже чамдык колхозтар, совхозтар, харын-даа бүдүн

районнар мал чөмөрүн белеткээр планнарын чыл-чылы-биле күсөтпейн келгенер. Мал чөмөрүн элбө-биле белеткээр-иниң аргалары, ийдиңиң погалаар болгаш картофель тарылгалары багай ажылдагылааннар. Шынааларын болгаш олардын экижидер хемчегер кошкак чорутууга, малды сүрүп олардадыр система багай ажылдагылаан. Партия, совет органныра кукуруза тарылгаларын өстүрүрүнчө чогуур кичөөтпей салбаан. Ийчангаш эрткен чылын ол кукурузаның дүжүдү дендин чавыс болган.

Мал ажылына ууртулганын четпестерин ууртаары, мал ажылынын кадарлары-биле ажылды экижидер, мал кыштагыла-дышыкынын үлестерин чорудары, ийчангаш малдын баш санын өстүрүрүн, оон продуктулуун бедиктеринин сорулгаларын күсөдир партия, совет органныраын сонураатынас сорулгазы болур.

Үлестүр ажылына партияны ууртулганын практикасында база-ла үлүг четпестер бар. Бүдүргө планнарын «Тыва тудуг» трестин, Сарыг-Сеп райүлестүр комбинаты болгаш чамык транспорт организацияларын күсөтпейн турарлар. Хей-хей бүдүргө чөмөрүнүн үндүрүн турар продуктуларын ассортиментин өзөш, шинары куду болбушаан. Үлестүр бүдүргөлеринин механизми четпес ажылдагылаан, күш-ажылдың бүдүргүчүлүг бедик-вейн турар.

Районнарын болгаш хоорайнын чоокта чаа болуп эрткен партия конференциялары сарыг организацияларын, эмнеге, коммунал ажыл-агый болгаш культура алабы чөмөрүнүн ажылында четпестерин илерет, ажылчы чоннарын материалдыг болгаш кукуруза херекелдерин хандыраар ажылы улам экижидерин чер-черин партия, совет организацияларын дооскан.

МТС-тер, колхозтар, совхозтар болгаш үлестүр бүдүргө чөмөрүнүн ажылында четпестерин бар болуп турары болза, ол черлерин ажылдагы партия, совет, ажыл-агый органныраын ууртулганын ам-даа өрөңгөй болбушаан турарын, чамдык ууртулганын талазында экономикалык ханын-биле билбейт, эрти метод-биле ажылдагылаан турарын херекелер турар. Көдөз ажыл-агыйга болгаш үлестүр бүдүргөлеринин партияны ууртулганы улам экижидеринин практиктик айтырымдары областың партия конференциянын делегаттарынын кичөөңгейиниң төвүнге турар ууртук.

Амгы үеде көдөзүн партия организастаарынын кол кичөөңгейин мал кыштагалышынын үлестерин эрткериңче, 1956 чылдың чакы хову ажылдарына белеткелдерин чогуур үеинде доозарыкты ууртаары чутуга. Чуге ийчангада көдөз ажыл-агыйнын чаа чыныда хову ажылынын бедик дүжүдү болгаш мал ажылынын өң көргүзүлгө чедир алынар дээрин уткуп боек.

Үлестүр болгаш көдөз ажыл-агый хөгжүдүрүн талазы-биле тургузугаан сорулгаларын чедикшиктерин боттандыраар ажылчы чоннарын ортузунга партияны-политияны болгаш партияны организастыг ажылдарын экижидеринден хамааржыр. Пропаганда болгаш агитация ажылы ажыл-агый сорулгаларын чедикшиктерин шийткелдеринин практиктик айтырымдарына чамгыркан турар ууртук. Ийчангаш чер-черге идеология ажылынын айтырымдары областың партия конференциянын делегаттарынын кичөөңгейиниң төвүнге турар чогуур.

Областың партия конференциязы шүгүмчүлөгө болгаш бот-шүгүмчүлөгө үндөйлөш, областың партия организациязынын өткөтүгү үе дүргүзүндө чорудуп келген ажылына чогуур анализти бээр, ажыл-агый, культура тургузушунуң эелеткелгилерин сорулгаларын чедикшиктерин шийткелдеринин чер-черин партия организастаарынын организаткы болгаш кижилдикчи ролун улам бедикер.

Комсомол билединиң солукшуну

ВЛКСМ Улуг-Хем райкому комсомолчуларын билет солукшунун организастыг турттир турар. Районда 42 өрганизация санатынын турар, оларынң график планын кыдып тургускан болгаш бюро келжигинерин тус-тус комсомол организацияларында быжыглаан.

ВЛКСМ райкомунун чанында болгаш Шагаа-Арыгын №1 ортумак школаның башкыларынын комсомол өгө организациязынын комсомолчуларынын билет солукшуну

Иранның парламент төлөөлөрүнүн баштыны дээрли Мохаммед Саедти эш Н. С. Хрущевтун хүлээп алганы

Январь 11-де СЭПН ТК-нын Бирги Секретары эш Н. С. Хрущев ССРЭ-де чоруп турар Иранның парламент төлөөлөрүнүн

Тыва автономнуг областың сүт-бараан фермаларынын ажылдакчыларына

Колхозтарын, совхозтарын болгаш МТС-терин саанчыларынын, кадарчыларынын база зоотехниктеринин область чөвүлел хуралынын

КЫЙГЫРЫ

Эргим эштер!

СЭПН ТК-нын январь Пленуму колхозтарын болгаш совхозтарын саанчыларынын, кадарчыларынын мунурунга харысалгыл болгаш хүндүгү сорулгаларын салган. 1954 чыл-биле деңизерге, 1956 чылда эйти болгаш сүтүг бүдүрүн 2 катап көвүдөдир чутуга.

Колхозтарын, МТС-терин болгаш совхозтарын саанчылары, кадарчылары, зоотехниктери бистерин мунурунга турар сорулгаларын бүгү чутулазын билкип турар бис. Ийтинин малынын баш санын болгаш оон продуктулууну өздөзүн бүтү хемчег-биле көвүдөдиринге бисте эгертинмес болдур аргалар бар деп чүрөш бис база билкип турар бис.

Комунист партия болгаш Совет чазак сүтүг мал ажылын хөгжүдөр талазы-биле колхозтарга, совхозтарга болгаш МТС-терге үлүг дузалашчыны көргүзүп турар. Колхозтарын болгаш совхозтарын сүтүг күрүнеге ийанга дужаарынын болгаш күрүнеге саанчыларын чүрүм-биле кийиринге сүт продукциязына бедиктер эртектер доктаатынган.

Малдын шыктыг болгаш концентраттыг чөмөргө херекелдин бүрүн хандыраа дээш кукуруза тарылгаларын калбартыр сүтүг мал ажылын улам ийди хөгжүдиринге үлүг уур-дужалыг болуп турар. Ол чокка малдын бедик продуктулуун чедип ашымдаас.

Областың мунуракчы колхозтары, совхозтары партиянын болгаш чазактын шийткелдерин чедикшиктерин күсөдир дээш демиселдиң, 1955 чылда-ла инектерин продуктулуун бедик талазы-биле өң түннелерин чедип алганыр. Мал ажылын хөгжүдүрүн, оон продуктулуун бедиктерин талазы-биле ажылдап кылдынган перспективтиг планнарга үндөйлөш, көдөз ажыл-агыйын продуктуларын өстүрер талазы-биле СЭПН ТК-нын январь Пленумун доктаатын айтынган оонаалдарын ажыр күсөдиринин бүрүн болдурар аргалары Тываның колхозтарында болгаш совхозтарында бар.

Областың колхозтары эрткен чылын мыйыстыг бода малдын баш санын өстүрүрүн күрүнө планын 103,4 хуу, оон ийдиң инектеринин—103,5 хуу күсөткенер. 1954 чыл-биле деңизерге эрткен чылын колхозтарын фермаларына сүтүн ийди саалдазы 60,3 хуу, а саар инек бүрүзүндө сүт саалдазы—170,8 килограмм коздуон. 31 көдөз ажыл-агый эртеледир болгаш 4 район саар инек бүрүзүндө сүт саалдазын талазы-биле планын оонаалдарын ажыр күсөткенер.

Бин-Хем районун бүгү колхозтары сүт саалдазынын планын ажыр күсөткен, районга саар инек бүрүзүндө ортумаа-биле 1130 килограмм сүтүг саап алган. «Кызыл тараачын» көдөз ажыл-агый эртеледин Туран ферманын коллективин болдун ийди курлавыраарын шын ажылдагылаан, инек бүрүзүндө 1721 килограмм сүтүг алган. Бо ферманың мунуракчы саанчылары боттарына быжыглаан инектерин оон хей бедик продуктулуг болурун хандырган. Ийдиң Е. С. Коровина инек бүрүзүндө 1805 килограмм, У. И. Садакова — 1930 килограмм, Маалы Бичеурт — 1787 килограмм сүтүг саап алганыр.

Сүт-бараан фермаларын ажылдакчыларынын чарыжынын эгелекчизи, Танды районун «Революциянын чалбыжы» колхозунун Марачека ферманын коллективин саар инек бүрүзүндө 1579 килограмм сүтүг саап алган. Ийди оон саанчыларын сөзи — боттарынын социалисттик хүлээлгелерин ажыр күсөткенер. Саанчы Марла Шумова саар инек бүрүзүндө 2032 килограмм, Бильчирмаа Оюм—1615 килограмм, Тарыймаа Хайн—1569 килограмм сүтүг саап алганыр.

Инек санындан-на 2337 килограмм сүтүг саап алган «Элегес» совхоза А. Грачева, инек бүрүзүндө—2200 килограмм сүтүг саатган ол совхозта Оюн Клара, бир инектен-не 1686 килограмм сүтүг алган Улуг-Хем районун «Күш-ажылдың хостуу» колхозунда Валя Төлөш областың эң эки саанчыларынын санында кирип турар.

Мунуракчы саанчылар малдын чөмөрүн, ажалдазын болгаш оон азыралын экижидип тургаш, күш-ажылчы чедикшиктерин чедип ап турар. Малдын чөмөрүн эгерткелдерин кылган нормаларын баагаар чорутууну турар. Бөдүүн болгаш концентраттыг чөмөргө малга бээр мунурунда бичедедир үрүктөспө, буска чамчадыр хөдүдү ап, мал чөмөрүнүн нормаларына кукуруза силосу элээн колданып турар. Малды оларларга шыгыткени-биле чергелештир оларларын бөдүктөргө үлүг ажылдагырын системаны болгаш инектерин шын саалдазын чорудары-биле дүңкө олардагышынын организастап турар. Ногаан чөм-биле малга немедде чөмөрүн берип турган. Мунуракчы саанчылар бызааларын ийлерин экижидип өстүрер арганы шадга-ла ууртакан.

Тываның байдалына тус черин инектеринин бирээндө-не безин 1500—2000 килограмм сүтүг чедикшиктерин ап болур дээрин колхозтарын болгаш совхозтарын мунуракчы саанчыларынын дуржулгазы көргүзүп турар.

Партиянын XX съездизинге үткүшүр

БҮДҮН ЧЫЛДЫҢ ГРАФИГИ-БИЛЕ

КАЛУГА. Полотнян-завод МТС-тин коллектив партиянын XX съездизинге төлөткүг ужуражыр дээш чарышшышаан, бүгү тракторларын чакы хову ажылдарына областа бир дугаар белеткээн.

Септелген бүдүн чыл график баагаар организастааны чедикшиктерин ийдиң берген. Чайдан эгелээш-ле мастеркааларын хамык дериншиктерин чангыс аай схема-биле таарыштыр тургускан, хей күш кыр ажылдарын механизастаан, атык кезектерин солжугаа фондузу тургустунган. Септелге бедиктеринче мергедик механизаторларын чоруткан.

Септелген бүдүн графиктин негизинде чорутканы бүгү тракторларын чакы тарылгага чүткө чоругу үеинде белеткээр эвес, харын кышкы ажылдарга колхозтарга хей машиналарын тускайлап бээр арганы берип турар. МТС-терин хостуг болуп турар ажылчыларын мал ажылынын фермаларын механизастаар ажылды кылмып турар.

Бо депшигелгил арганы бүгү МТС-терге негиздир шийткелдерин.

Эстониянын балыкчыларынын чедикшиктерин

ТАЛЛИН. Чаа чылдың баштайгы хүннөрдө эгелээш Эстониянын сүт бассейнеринде балык туудушкуну чедикшиктерин калбарган. СЭПН-ин XX съездизинде алдар кылдыр чарышшышаан, балыкчылар дык хей балыкты туудуп турар.

Фин мугулурун Нарва хеминиң аксында районда тымыш эки чоруп турар. Балык туудушкуну он-он сундурларын мында мөңүнөш. Команда сунуң ханымындан хүн бүрүде 3-4 тонна, чамык хүннөрдө 5 тонна балыкты шүүрөп ап, оонаалгазы 5-10 катап ажырып турар.

Чаа чылдың баштайгы беш хүнүнде Эстониянын балыкчылары бүдүн чартык мун центнер хире балыкты тутуш.

ТЫВА АВТОНОМНОГ ОБЛАСТЫҢ КОЛХОЗТАРЫНЫҢ СҮТ СААЛДАЗЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ КӨРГҮЗҮҮ

1955 чылдың октябрь 1-ден 1956 чылдың январь 1-ге чедир

районнар аттары	Инек бүрүзүндө сүтүг ортумак саалдазы (килограмм-биле)		
	1954 ч.	1955 ч.	сүтүг хуузу
Бин-Хем	127,1	167,2	131,5
Улуг-Хем	57,4	99,0	172,5
Каз-Хем	66,2	96,4	145,6
Танды	74,8	89,8	120,0
Току	59,8	86,0	143,8
Кызыл	69,9	80,8	115,6
Чөөн-Хемчик	50,7	72,7	143,4
Өвүр	57,2	62,3	108,9
Барык-Хемчик	37,5	47,0	125,3
Сүт-Хөл	31,0	44,7	144,2
Чаз-Хөл	47,9	42,5	88,7
Тес-Хем	41,8	38,4	91,9
Эрзин	42,4	38,2	90,1
Бай-Тайга	27,9	27,5	98,6

1955 ЧЫЛДЫҢ ОКТЯБРЬ, НОЯБРЬ, ДЕКАБРЬ АЙЛАРДА ИНЕК БҮРҮЗҮНДӨН СҮТ СААЛДАЗЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ ЭҢ ЭКИ КӨРГҮЗҮГҮЛЕРЛИГ КОЛХОЗТАР

(1956 чылдың январь 1-де медээ)

Колхозтар аттары	районнар аттары	Инек бүрүзүндө сүтүг (килограмм-биле)	1954 ч.	1955 ч.
1. «Искра»	Бин-Хем	91,0	309,9	
2. «Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	130,7	205,9	
3. «Тиндиге»	Бин-Хем	131,0	196,4	
4. Почетов аттыг	Бин-Хем	163,0	191,1	
5. «Революциянын чалбыжы»	Танды	157	189,8	
6. «Кызыл туу»	Каз-Хем	112	166,3	
7. «Октябрь 14 чылы»	Каз-Хем	85	159,7	
8. Калинин аттыг	Танды	73,9	120,9	
9. «Искра»	Чөөн-Хемчик	77,2	114,0	
10. «Комунизмче орук»	Чөөн-Хемчик	70,8	112,6	
11. Ленин аттыг	Улуг-Хем	36,5	88,0	

Семинар болуп эрткен

Семинарнын кижикчилери боттарынын гаш ийи чылдың бөлгүмнөринге хамаарыштырган база еске-даа темаларга яны-бүрү лекцияларын дыңдаан.

Семинар пропагандисттерин билкип бедиктеринге, кичөөдөргө арга-мергедилин дугайында, партия төгүзүлүгү бир бөл-бедиктеринге үлүг ийдиң берген.

Механизаторларын хүлээлгези

Механизаторлар 8 тракторларын, 18 анданыларын, 25 сепкаларын, 4 ау-цилыктарын септелгезин дооскан.

Тракторларын болгаш кожуга херекселдерин септелгезин январь 30-де доозар деп механизаторлар хүлээлге алган.

Партияга хүлээп алышкынның херээн болгаш аныяк коммунистер-биле ажылды экижидер

Совет Эвнелелгенин Коммунист партиясы болза, бир-ай болдугларның — коммунистер эки-тураның дайынчы эмгекчил болур деп СЭКП Уставында долчу болгаш ханы утка-биле бижитинген. Бо тодарадыга болза, чутга чагыс-ай уул-бодалдарже, чагыс-ай төптөлдирген дайынчы организацияже партияны сыйрып патыштыр турар чутуга негедде болур.

Партияга кижигүн болурун дугайында айтырып Уставта кол айтырып болуп турар. Бистин партиямыстың эки чутга хынаыгларга ажыгтыр шивээ болур деп И. В. Сталин айтыр. Партия болурун хураадынга олче кирерин хүлээп кижиле бүрүтүн хүлээп ап шыдаас. Партияның хураадынга ажылчыларның, күш-ажылчы тараачыларның болгаш совет интеллигенттеринин иштинден Ленин — Сталин партияны кереке херээн беринген, бистин чуртубуска коммунизм тургузушкуну дээш илдепелгит демиселчилер кижигүн болуп кирер ужурул.

Сут-Хал районун партия организациясы партияга чагыстап хүлээп алырынын принциптин шыгжым-биле боттандырылган, алышкыннарын, колхозчу тараачыларның болгаш интеллигенттеринин эи мунакчы кижилеринин киришкени-биле болурун хураадынга естүрүп турар. Соалгу ийн чыда районда коммунистерини саны 7,6 хуу өздөлдөг болган. Партия эге организациялары болгаш СЭКП райкомун партияга хүлээп алышкынның херээнге сан сүрбейн, а районун партия организациясынын шынар составын экижидеринге кичээлгенин күштөлдирген. Партияга хүлээп алышкынның барык-ла шүтүтүр районун ажыл-агый болгаш култур тургузушкунун хөгжүдүлгенин херээнге илдепелгит кирип, партияның политика алышкын чоннарга соосаа чокка тайыбырлар турарлар. Бора-Тайга школарында башкы Разеренова, МТС-те трактор бригаданын бригадир Очур-оол, «Сталинчик орук» колхозта бизанчы Уй-нук-оол, Жданов аттыг колхозта ферма эргелекчи Эрен болгаш оон-даа эскелер боттарынын оонашкан ажил хүлээлгелерин эки күсүдүн, хей-ниги ажилыга илдепелгит кирип келгенер.

Бора-Тайга чеди чыл школарында болгаш Жданов аттыг колхозта партия эге организациялар аныяк коммунистер-биле ажылды багай эвес тургусканнар. Ол эге организациялар СЭКП кижигүнүгө кандидаттарга партияны далаганын үргүчү берин, оон күсүдүлгенин хынап, кандидаттарның СЭКП кижигүнүгө киреринге дузалажып турар. Иянчангаш ол партия организацияларында кандидат стажын өртөгөн нер чок.

Моон-биле чорелестир партияга хүлээп алышкынның херээнге болгаш аныяк коммунистер-биле ажылда шыгжым чептестер болгаш частырылгар бар. 1955 чылда районун партия организациясы СЭКП кижигүнүгө кандидатка 13 кижини хүлээп алган, а кандидаттан СЭКП кижигүнүгө 6 кижини хүлээп алган. Кандидаттарны кижилер талзы-биле доктаамал ажылды чорутпайн келгенни түнелгит.

Бажымдадык Ленинни хүнеринде бүтү партиянын мурунун И. В. Сталин партия кижигүнүгү ууг адын бедик тулар болгаш арыг кадалаар деп Ленинни чагытгы алдары-биле күсүдир дугайында

де районун партия организациясынын үчүдүндө кандидаттарның 20 хууу кандидат стажын өртөгөн. Оларның арасында Сталин аттыг колхозта Серенмаа 1944 чылдан бээр, МТС-те Скрбян 1949 чылдан бээр СЭКП кижигүнүгө кандидат болуп турарлар.

Чамдык партия эге организациялары партияга хүлээп алышкынның херээн эреней чорутуп, кижилерин политиктиг болгаш ажил-инчи мезү-шынары хандыр өөренип көрбейн, оларны чагыстап хүлээп алырынын принциптин сагывай турарлар. «Сталинчик орук» колхозта партия эге организациясы (секретары турган Шоплаа) колхоз бүүдүлгелеринге багай кирип келген Бошканы болгаш хей-ниги ажилыга кандыг-даа кыргалгези чок, болуңу политиктиг белеткел дика багай Самданы партия кижигүнүгү кандидатына хүлээп алыр деп шийтирлээн турган. СЭКП райкомунуң бюрору ол шийтирини бадмаарында оттаан. Партияга хүлээп алышкынның документтерин ол эге организация кынаача чок кылып, частырылгы болдуруп турар. Жданов аттыг колхозта партия эге организациясы (секретары Капканзаа) башкы Седенин партия кижигүнүгө кандидат кылдыр хүлээп алыр дугайын дык эреней көргөн. Седен болза, амораалдыг үлгүлешкинер кылып, хей улаа социалист өг-бүзенин чүрүмү түрүп, үргүчү арагалан, оонашкан ажилыга харыскага чок чоруту көргүтүр турбуже, оун СЭКП кижигүнүгө кандидат кылдыр хүлээп алган. СЭКП райкомунуң бюрору эге организацияны ол шийтирини күш чок болдуруп, Седени кандидатка хүлээп алырында оттаан. Оон соонда Седен база-ла арагалан алгаш, СЭКП райкомунуң бюрү кижигүнүгү Катковка «МТС партияга кирер дээминге шалтык болган сен» деп чалчип турган. Калинин аттыг колхозта партия эге организациясы (секретары турган Бизытпаа) колхоз бүүдүлгелеринге багай кирип турар Сегбени партия кижигүнүгө кандидат кылдыр бау барымдаалар хүлээп алган. Райком бюрору эге организацияны ол шийтирини база-ла өскөрткөш, Сегбени кандидатка хүлээп алырында оттаан ужура таварышкан.

Үстүндө фактылар болза, партияга хүлээп алышкынның херээнге кижилерин политиктиг болгаш ажил-инчи мезү-шынары эки барымдаалавай, оларны шыгжым чүрүм-биле чагыстап хүлээп алырынын принциптин хамдык турарын, хүлээп алышкынга сан сүрү шын эвес практикка партия эге организациялары чайлааанын көргүтүп турар. Илангыя 1955 чылда СЭКП-ниң хураадынга кирер дугайында кирген 16 бидиринкинерин чагытган-даа эге организациялар ойталааны маңаа херечи болур. Партияга хүлээп алышкын херээн шак мыңаар чык көр чорук амгы үзүн негедлеринге канчап-даа дүүшпөс.

Бажымдадык Ленинни хүнеринде бүтү партиянын мурунун И. В. Сталин партия кижигүнүгү ууг адын бедик тулар болгаш арыг кадалаар деп Ленинни чагытгы алдары-биле күсүдир дугайында

таңгырак берип турган. «Бистер, коммунистер, — онза бүдүштү кижилери бис. Бистер онза материалдан быштыган бис. Бистер — уугу пролетаржы стратегия армиясы, эи Ленинни армиясы болуп турар кижилер бис. Ол армияга турар алдар дег бедик чүве чок. Үндөзлөкчи болгаш баштыкчыны эи Ленин болуп партияны кижигүнүгү ады дег бедик чүве чок» — деп чугаалаан. Партияга кыны кирип ап болуру, партияга хүлээп алышкынның херээн канчаар чорутса чогурула деп чүве моорган-ла илден-дир.

Партияга хүлээп алышкынның херээнге СЭКП райкомунуң бюрору база-ла частырыгын кылып турганын минир херек. Маңаа Уваров СЭКП кижигүнүгө кандидат кылдыр хүлээп алган херекти чижекке ап болур. «Тувинская Правда» содунуң корреспондентин Уваров Сут-Хал районга доктаамал ажилдавай турган болгаш ол анза чутга хааа кээп турган. Илдег турбуже, райкуускомда партия эге организацияны Уваровту бидиринкинерин көргөн, ону кандыг-даа саалаа чокка кандидатка хүлээп алган, а СЭКП райкомунуң бюрору эге организацияны ол частырыгын шийтирини «ескертинин орунуга, ону балылап, Уваровту кандидатка хүлээп алган. Удуптаанда илерэни болза, Уваров Чоон-Хемчик районга ажилдап турган, кандидатка карар дугайында ийн улаа бидиринкинерин кирип, политиктиг болгаш ажил-инчи мезү-шынары чавык болган дээш оон бидиринкинеринден Чоон-Хемчик партия райкомун ийн улаа оттаан турган. Иянчангаш СЭКП-ниң Сут-Хал райкомунуң бюрору Уваровту кандидатка хүлээп алган дугайында болуңу шийтирини эге көер азын чок болдуруп ужура таварышкан.

Партияның чамдык эге организациялары ажилчыларын, колхозчуларын болгаш интеллигенттерин иштинде мунакчы кижилерин улам эки кижилер, партияның хураадынга оларны кирипте дузалаар талзы-биле чептестер салып келгенни база-ла минир херек. Илангыя Сталин болгаш Киров аттыг колхозтарда, районда партия эге организациялары 1955 чылда дүргүдө партияның хураадынга чагыс-даа кижилер кирип албааннар.

Партияга хүлээп алышкынның херээнге болгаш аныяк коммунистер-биле ажылда шыгжым чептестерин болгаш частырылгарны моон сонгаары практикка ажилга болдурбас сорулга-биле СЭКП райком партия эге организацияларын секретарыларын болгаш оларны ораакчыларын үш хонутуг семинарын чымдырган, партияга хүлээп алышкынның херээн экижидер база аныяк коммунистерин политиктиг кижилегизин күштөлдир талзы-биле практикка хемчеглерин чорудуп турар. Партияны ажылдык бо чутуга болгаш эң-не амдыралчы участогуна доктаамал кичээлгенин салыры партия организацияларын чутуга сорулгаларын бирөөн болур.

А. НАМЗЫН,

СЭКП Сут-Хал райкомунуң секретары.

Чер болгандан

Балгазын МТС-тиң коллектив эрткен чылдың дөртүк кварталында тракторлар септеринин планын 127 хуу күсүткен. Мастерская 14 тракторларны, 5 сепкаларны, 3 культиваторларны болгаш тракторун 17 андзыннарин септеп дооскан. Часкы хову ажилыга бүтү белеткелни февраль 14-ке чедир доозары дээш механизаторлар чүткүлдү ажылдап турар.

Тес-Хем районда Сталин аттыг колхозтун бүдүргүлгө планында бо чылдын эдөөн чутуга тулгаларын кылыры көрдүнгөн. Оон чедикшинин күсүлдөшү тулгу материалын кышык үеде бүрүн белеткен алырынан хамааржыр. Бүдүргүтү шынында 24 кижиле сөөлүгү хүнерге чедир 1800 ышты кезип чоңушаан, машина орунда 1500 ышты болуп сөөрткен. Эи Сай-кынның ол бригадында күш-ажылды эки организациястан.

«Бүш-ажылдык хосту» колхозтун сүт-бараан фермазын ажилдакчылары эркен сөөлдө инек бүрүтүндө 1028 литр сүтү саап алган. Колхозтун перспективтиг планын эдугаар алырга ыныг саалааны чутга 1957 чылда чедип алыр турган. Ферманың коллектив 1956 чылда инек бүрүтүндө ортума-биле 1200 литр сүт алыры хүлээнген, ол сорулга күсүткен турар.

Сут-Хал районда Киров аттыг колхоз 1955 ажил-агый чымында чаалай дүжүтү өстүрүп, ажаап алган. Бо чылдын тарылаагына 130 тонна кызылгас, 21 тонна арбай, 70 тонна сула, 3 тонна чингетараа урезинерин белеткен арылгаан, картофадын урезини 40 тонна бар. Машинна чептестер, дериг-херексел септелгези, өскө-даа белеткелдер эки чоруп турар.

Шагаан-Арыгын заготерно пунктунуң да механизасташкын чедикшинин тургустунуп турар. Эртен күзүн анза тараа арылгаларга 6 электр моторларын ажилдап турган. Ам ол ажилды улам-на өлгит таарыштырылган, скар чанында база кургалыга шөлүндө алеваторларын өлгит кылып турар. Ол болза, автомашиналардан чүткүт дүжүрерин база чүдүрерин дүжүрөдир, күш-ажылга чингедени болгаш бүдүргүчтү хандырар.

Баз-Хем районда «Кызыл тул» колхозтун эркен чымын орулгаан 1 миллион рубль ажил болганын санаашкын көргүсөн. Колхозчуларын хей нуруузу немелде төлөвирин ап турар. Чижэ, Чижиг 2 бизаа, Хабенкова 1 хаван огу болгаш 715 литр сүт, Серебренникова 268 килограмм дириг денкил хаван, Чудунгу 200 килограмм кызылгас, Балчугот 2088 килограмм ситен алган.

Өлүк тывыжы

Бай-Тайга районун «Дөң-Терек» көдө ажил-агый артелинин ачылары Коммунист партияны XX съездинге алдар болдурган социалист чарытын калбартып, өлүк тывыжын чедикшинин чорудуп турарлар.

Колхозтун эи Апаандайга улууртуган дөрт кижиле составын ачылары 747 дини болгаш 3 кижини районун өлүк белеткел конторанынга дузалааннар.

Эштер Апаандай 240 дини, 2 киж, Бай-мур-оол 230 дини, 1 киж, Намзырай, Дук-тур-оол 139—139 дини өлүргөн. Ачылар аннашкын ажилын үргүчүлүп турар.

Х. ЭРЕС-ООЛ.

Индыг практика чүү чүвөгө чедирин турарын эдөөн хей чижелерин көрүп болур. Фрунзе областың көдө ажил-агыйына эркен чымын чамдык чедикшинер чедип алдыган-даа болза, оон бүтү адыларын, илангыя мал ажилын дүргө көдүреринге эргөжөк чутуга хемчеглерин ында ам-даа албайн турар. Малдың баш саны болгаш продуктуу оожум өзүп, көдө ажил-агый култураларын дүжүтүп чавык болуп турар. Областың партия конференцияныга демгелгезин эдугаар алырга, областың хей-хей районнарын болгаш колхозтарын хожулаашкыннарын кол чылдаганынын бирөөн Киргизиянын КП-нын обком оларын багай ажилы-биле өнөжип, улуурту калдарга чотур негедени кылбазыннан илеретинип турар.

Партиянын Фрунзе обкомунун ажил чорудулаагынын эң көшкөк талзы болза, чер-черге организация ажилын кулу денгел болуп турар. Хожулап турар Чүй районда ажил-херектин байдалы харын ол дугайын херечилеп турар. Ол районун хожулаашкынның чылдаганын ханы тодарадынын болгаш анза практикка дугаламачыны көргүдүлгенин орунуга обком чутга өлгөткөш шийтирини хүлээп алыры-биле кызыгаарлатынган ону организация ажилы-биле кызыгаарлаан. Областың чамдык партияны болгаш совет ажилдакчылары нийти алышкыннар бээрин дээр деп санап турар болгаш районнарын, колхозтарын, МТС-терин колхозтарын улууртучуларын оларын мурунуга салган тодарай айтырылгарын шийтирлеринден быдап турарлар.

Организация ажилын чавык дегенни Литва ССР-ин эдөөн хей районнарын колхоз ажил-агыйында ажил-херектин байдалыга база таарымча чок саздарыг болуп турар. Эртен чымын анза манайлар түнелдер чедип алдынган, көдө ажил-агый продуктуларын бүдүрерин көдүлгелеринге бар аргаларын республикада чотур хемчелгени ажилдавайн турар. Партиянын хей-хей районнары көдө ажил-агый ажилчыларын талзы-биле эвөөш эвес шийтирини хүлээп ап турар, илчелээжик ол шийтирлерин херек кы-

СССР-ниң Даштыкы Херектер Министертвозунда

Январь 6 болгаш 7-де СССР-ниң Даштыкы Херектер Министертвозу Москвада турар бүтү-ле даштыкы алыч болгаш төлө чөдөрлөгө, 1955 чылдың декабрь 28-те СССР-ниң Дээди Советиниң хүлээп алганы СССР-ниң Дээди Совет биле даштыкы кургунелерин парламенттерин арасында төлөөлөр солчушкунун дү-

тайында СССР-ниң Дээди Советиниң доктаалык текстин-биле касыраштыр ноталарын чоруткан.

Айтылган доктаалды чотур чурттары парламенттеринге дамчыдып бергени дээш Министертво өөрүп четирер ийик деп ноталарда айтып турар.

Эртем-техника кады ажилдажылга талзы-биле Совет-кыдат комиссияның сессиязынын дугайында дыңнады

1955 чылдың декабрьда Москвага эртем-техника кады ажилдажылга талзы-биле совет-кыдат комиссиянын үшкү сессиязы болган. Эртем-техниктиг чедикшинерин болгаш ийн чурттарын улус ажил-агыйның яны-бүрү адыларында улуур-дөдүр дүжүлгалар солужарын айтырылгарын сессияга чугаалажып көргөн.

Алдыңган хүлээлгелер эдугаар Совет Эвнелели Кыдатка өнүгү металлургия, хемчү даш улетпүрүнүң бүдүргелеринин болгаш демир орук тулгаларын тулушкунуң талзы-биле төлөвиле документациязын, домен, байлашкыдылга, насос-компрессор, транспорт-көдүргүлгө болгаш үүрмөтөп-дээрбедериниң дериншиктерин кылырынын ажилчын черкестерин, көдө ажил-агый машиналарынның яны-бүрү хемчеглерин, химия улетпүрүнүң дериншиктерин, яны-бүрү бууктарын, пигменттерин болгаш химиктиг өскө-даа продуктуларын технология чорудулаагынын тайлырларын бээр.

Кыдат Улус Республика Совет Эвнелелеринин ажилдары-биле таныштырар.

линге химия бүдүргелериниң талзы-биле техниктиг документациязын, өскө-даа болгаш ташык улетпүрүнүң дериншиктериниң тус-тус чүдүлгелерин, тулгу машиналарынның ажилчын черкестерин, урезинерин болгаш чамдык препараттарын кижилерин бээр.

Техниктиг документацияларын улуур-дөдүр солужары-биле чөргөштор металлургия, хемчү даш, нефть болгаш өскө-даа улетпүрүнүң, тулгу, архитектура талзы-биле дүжүлгал болгаш чедикшинер-биле кыдат тускай эртемистерин СССР-ге таныштырар дугайында дүжүлгүп алган. Кыдат организациялар боттарынын өздөөлө совет тускай эртемистерин көдө ажил-агыйның яны-бүрү култураларын ажилдап кылырынын агротехниказын талзы-биле дүжүлгал болгаш чедикшинерин, медицина, физиология, биохимия, астрономия болгаш өскө-даа айткырылар талзы-биле кыдат эртемистериниң ажилдары-биле таныштырар.

Танды районун партия активинин хуралы

Танды районун партия активиниң хуралы «СЭКП обкомунуң VII пленумунун ажилынын түнелдериниң дугайын» чугаалашкан. Ол талзы-биле илчелгит партия райкомунуң секретары эи Верзилин кылган.

Илеткелчир эркен көдө ажил-агый чымында районун колхозчу ажил-инчилеринин болгаш механизаторларынның демир күш-ажылдың чедикшинерин демгелгезин, мал болгаш чер ажилын хөгжүдөр дээш демиселдиң практиказында улуур чептестер Танды районга база-ла хамааржып турарын минин чугаалаан.

Илангыя ол районун мал ажилында улуур чептестер бар. Эртен чымын малды баш санын улуур чидиритер болдунган. «Революциянын чабымын» колхозтун малын чаш төлүтүп 24 хууу чидиритер болган. Колхозтарда төүрү малдарын кызыраар чоруп хей. Калинин аттыг колхозтун 75 баш инектери, 570 баш хойлары кызыраан.

Индыг чептестер болза, малдың азыра-дын болгаш ажаалаган багай тургуска-нын болуп турар деп актив хураалы айтыкан. Малдың баг болгаш чулуктуг чептери дык эвөөш белеткелтиген турган. Мал хамааржынын шынары багай. Калинин аттыг колхоз инектиң дөрт өдүргүлүгү

Малчынар ортузунда ажил

Чоон-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунда көдө күлүтүп болгаш комсомол эге организациязынын организастааны агитүлбрияда библиотеканы, садылгыт, радиоприемниктиг, музыкаларын, Сөөлүгү хунарада ыраа фермаарга, бригадаларга 13 катал оон көргүсөк болгаш лекцияларын, беседаларын кылган.

Бригада малчыларын ажилында дузалажып, оларын бажынар болгаш калжааларын чымылажып берип чорутур.

Партиянын XX съездинге алдар болдурган, колхозчулар ортузунга култур-массалыг ажилды улам калбартып турар.

Д. ДАМДЫШ.

Организакчы ажыл—көдө ажил-агыйга чедикшинерин үндезини

Колхозчу көдөзүн ажил-инчилерин бүтү совет улустун илдепелгит дегемчези биле, көдө ажил-агый талзы-биле Коммунист партиянын салганы — тараа бүдүрерин чыл иштинде 10 миллиард пудтан эвөөш чедир болгаш мал ажилынын кол продуктуларын — ийн-ийн амыг катал көүдүлүп деп сорулгаларын хуусаа бетинде күсүлдер дээш чүткүлдүг демиселин турар. Эртен чыл колхоз болгаш сөөкх бүдүргелерин хөгжүдүлгенин улам ынайгы чедикшинер-биле демгелгезин. Чүртүң көдө ажил-агый нийтин-биле чаа, эң бедик чадаа көдүргүлгө. Эдөөн хей районнарга агаар-болдустун байдалы таарымча чок болган-даа болза, көдө ажил-агыйн кол култураларын дүжүтүп эркен чымын оон мурундагы чылдың дегенелин ашкан. Малдың баш саны көүдүлгө, оон продуктуу бөдөн.

Оон-биле кады чүртүң көдө ажил-агыйны ам-даа хей-хей шийтирелестир сорулгалар, улуур чептестер башын дугайын эркен чылдың түнелдерин херечилеп турар. Көдө ажил-агый бүдүргүлгө боттандырып шийтирелестир-биле көдүреринге байла култураларын чамдык чөдөрлө ыракта-ла долу хемчелгез ажилдавайн турар. Чамдык республикалар, крайлар, областар, районнар болгаш колхозтар барык бир дөмөй байдалдарга туруп база бир дөмөй аргаларыг тургаш-ла ажилын аны-агый түнелдерин болуп турар. Чамдык партияны болгаш совет улууртучуларын байдалы болдустун объективтиг чылдаганы-биле, анал-талышкыннары-биле, «онну-биле» тайлырлар болдурган. Хынап көргөшкөш тайлырлар мындай шыны

эвөө болуп турар. Көдө ажил-агыйда чедип алдыган аны-агый түнелдер хамыктыг мурунда партия, совет болган көдө ажил-агый оларнын талзында анза улууртуганын яны-бүрү деген-биле тодарайлаштын турар деп чүрени практика көргүтүп турар.

Чаа 1956 чылда көдө ажил-агыйн мурунда турар улуур болгаш харымсагалыг сорулгалар-биле холбаштыр эркен көдө ажил-агый чымын түнелдерин кыжымчалыг үндүрер, көдө ажил-агыйда планашкынның чаа чүрүмүн бидилип ажилдап турган, кылдыган ажилдың дүжүлгаларына чер болгаш мал ажилынын улам ынайгы көдүлүшкүнү хандырар төлөдө, чамдык районнарын, МТС-терин, колхозтарын болгаш совхозтарын хожулаашкыннарын чылдаганынын ханы анализтери ам онза чутуга. Көдө ажил-агыйн хөгжүдүрерин, ону улууртун экижидеринин айтырылгарын иянчангаш областын ажил болуп турар конференцияларга болгаш эвнелелестер республикаларын компартияларын ажил болуп съездингелерин бүтү талзын чугаалажып көрүлүп.

Көдө ажил-агыйн шийтирелестир-биле көдүрер дээш демиселди чедикшинин болуру партия, совет болгаш көдө ажил-агый оларнын организация ажилынын илангачык улуур хемчелгези-биле хамааржыр дээрин партия өөрдөп турар. Көдө ажил-агый бүдүргүлгө боттандырып адыларын техника-биле улам-на чептестелтип турар, МТС-терин, колхозтарын болгаш совхозтарын улууртугаларында мергелжидир калдар барганда партияны болгаш совет ажилдакчылардан ажил-херекти ханы билери, көдө ажил-агыйн

хөгжүдүрерин бүтү-ле өлү келген айтырылгарын шийтирлээр чоруту бидилип, мергелжидир эдү-биле көөрү, мунакчы дүжүлгалы болгаш эркен чедикшинерин калжа-биле негедерини онза негетинип турар.

Партия организацияларынның организакчы ажилынын кол сорулгазы чүд дээр, партияны болгаш чазактын шийтирлерин чайтылгы чок күсүлдерин хандырар болур. Ол чүд дээр шийтир хүлээп алдынып, планнар чогатынын кылдыларын билес бүтү күнелиншиктерин алыттыган сорулгалын херек кырынга боттандыраар дээш кижилерин организацияларынча угланган турар ужурул дээш ол-дур.

В. И. Ленинни болуңу үзүндө чугаалап турарын мыншап, кайгамчык эки сүмелерин болгаш улууртуку алышкыннарын чер-ле болганда хей-биле берип чоруту, мынчаажок ол сүмелерин болгаш алышкыннарын амылдарга чорутар, сөстөр ажил-херек болу берип дээш практикка контролду чорутар арга-мергелжик чок ыныг катырылгы, мугу-лал, чүдөк-бузар «сөпчөк байдалга» болу бээр ажилдакчылар бисте амгыда чедир ам-лаа эвөөш эвес. Чотун-на индыг аны-агый ажилдакчылар дириг ажил-херекти канчалары эдугаа, хооун хураадашкынарга, бүтү-ле болуңу-дег сазым-бизилгелер тургузарына хандыкшып турар. Олар бүдүдөни хынап чоруту болгаш бүдүдөни өөрдөп чорутулар. Илчелээжик калжан чер-черге практикка дуга көргүдери, кайм-бир сонгааралыжас айтырынын шийтирлээр, алыттыган хемчеглерин күсүдүрерин организациялар негетинип келгирге хажымчыне чайлаа бээрлер.

рында боттандыраар талзы-биле организакчы ажил ам-даа улуур чептестер болуп турар.

Көдө ажил-агыйын улам ынай көдүрерин партия, совет болгаш ажил-агый оларнын бүтү ажил-чорудулаанын шийтирлээр экижидерин, оларын колхозтарын, МТС-терин болгаш совхозтарын улууртугунуң аргаларын болбазырапайжыларын негел турар. Улууртулга эреней чотугуларын улууртуганын, ажилда канчаларыг шийтирлээр хооун хураадашкыннарында ойталааны болгаш кол кичээлгенин организация ажил-чорудулаага, хамааржышкан республикаларын, областын, районун, колхозтун көдө ажил-агыйнын мурунда турар сорулгаларын херек кырынга боттандыраарчы мөөнөзөрүнүн эргөжөк чугулазын партия онзаап демгелестер турар. Оон-биле кады көдө ажил-агый бүдүргүлгө боттандырып адыларын хөгжүдөр район, колхоз, сөөкх бүдүргүлгө оонай байдалдарын, аргаларын болгаш култураларын барымдаалап турган, оларын тодарай тус-тус анылап көөрү чутуга.

Бүгү колхозтарга болгаш совхозтарга сүттүн бедик саалдазы дээш!

Чаа-чаа чединкинер дээш демисежир бис

„УТКА-ның 25 чылы“ совхозтун саанчызы эш Канданнун чуаазындан

Хүндө бээр сүдү аэрозоль турган. Бир эвес хүндө дөрт сазр дие, хүндүсү саалдазын оларга чорутса чогуур. Оң соонда инектерге немелде негиз чекерин берип, дүкени олардымкыныларын доктаама чорутуп, инекке сүт ижиртирин көвүдөткөн. Ажаалдаан экижиди турган, саалдазын хүндө 3 катп чорутарын чурчуткан бис. Оң түнелде инектерин бээр сүдү деңиз чокка көвүдөн. Мээд саап турарым Марта деп шалагы инек чайгы хүндө 25 литр, Светлана деп шалагы инек—15 литр сүтү берип турар.

Инектин саап турар теге инектерин тус бүртүзүп оңайга байдалын өөренип көрү, олардын чегерилгенин чеп организааары эргезок чутула деп чүвени практика менээ бүтүрүткөн. Ажаалдайгааралдык эске муракчы методтары-биле бо немелдеги дүүштүргө малдын сүтүрүн өстүрүнгө эки түнелди көргүзүп турар.

Марачека ферманын коллективинин кыргыныга харым кылдыр 1956 ажил-агый чымын инек бүртүзүп 2500 килограммдан азын эвес сүтү саарымн хүлөнгөн мен. Малдарын ажаарын, чегерилгенин болгаш хайгааралдык муракчы методтарын ажилгаары сөзүмү алдарчы-биле күөсөдиримге дуузалар.

1954 чылдын июль, август айларда инектерин хүндө дөрт удаа саап турган бис. Оң чоруктун ажы биче болган. Чүге дөргө инектерин тогтуту оттап аларынга үе чедип-пес, оңар биле ферма аразын-га сүртүшкүгө үенин хей эезин үер болгаш инектин

Семиртилгени эки организааар дээш

Өвүр районда „Торалы“ колхозтун инек кадарчызы эш Сендажынын чуаазындан

да бир молдурткан деңиз ортума-биле 60 кг турган. 110 хонукта олардазын түнелде бир башка-ла ортума-биле 120 кг немешкен, азы бир хонукта килограммдан азын деңиз немешип турган. 1955 чылда 113 анык малды хүлөп аларымн оң нити деңизин 17 тонна болуп турган. Мычарга семиртилгенин түнелде анча 35 тонна немешкен.

Сарыг-Хая, Аксара-Сут, Ак-Хайр деп черлерде олардын чеп ажилга, оларын үргүчү өчөткөтүп солуп, малды сүт-биле эки хандырын турарымнн ужурунда ол чединкинерин чедип алган мен.

Партиянын XX съездинде алдыр кылдыр бедик хүлөзгөлерин алган мен. Ам үеде малдын кыштагалдымкынын үлгүлөргө чорутар, кыш үеинде малды чүгө аргыспас эвес, харын оң деңиз немелдеп чедип алдыр дөң чүгүлдүг ажилдап турар бис.

Бистин ажилывысты чүү шаптыктап турарыл

Таңды районда Жданова атты колхозтун саанчызы эш Шарыпованын чуаазындан

инекке таарыштыр туткан кажаа 120 инекти ажаап турар. Ол кажаа кончук соок, инекти саап турда-ла, хумунда сүт доңуп агаар. Бо бүгү болза, сүттүн көвүдөргө шаптык болуп турар.

Мал ажилын хөгжүдөр, сүт саалдазын бедик дугайында бээлүг сагыш чоаашкын Балгазын МТС-тиң уурутукчуларында чок болуп турар. МТС-тин дирекциясы бистин колхозка инек кажааны тудуп бээр көрөлүг. Хей үе-шаг эр-тип турда-ла, МТС кажаа турдар хүлөзгөлерин күөсөдүр дугайында шоолуг чүе кылбаан. МТС-тиң кол зоотехниги эш Куклин бистинге кончук ховар аадап эвэр турар, а амгы үеде зоотехник кижинин турга чогуур чери—ферма болур ужурут болгай.

Бисте малдын чегерилгени ам-даа багай. Инектин хей деңиз ам-даа чер оларлап турар, ситенин чүгө төрүпкөн инектерге немелде чеп кылдыр берип турар.

Бистин инектеринин эки чегерер, эки ажаар, оларга таарымчалыг байдалды тургузар болза, чылда инек бүртүзүп 2000—3000 литр сүтү ала-ла берип болур. Оңу чедип алары—колхоз баштаар төрө-ниң болгаш МТС-тиң уурутукчуларынын кол сорулгазы.

Колхозтарын, совхозтарын болгаш МТС-терин саанчыларынын, кадарчыларынын болгаш зоотехниктеринин област чөвүлө хуралы Кызылда болуп эрткен. Ол хуралда 1955 чылдын октябрь болгаш ноябрь айларында колхозтарын, совхозтарын фермаларын сүт саалдазын талаш-биле ажилдын түнелдеринин болгаш сүт бүүдүрүн көвүдөткөн талаш-биле сорулгааларын дугайында СЭКП обкомунун секретары эш Резниченко илетке кылган.

Илетке талаш-биле санал бергенер: эш Тюлюш — Улуг-Хем районун «Күш-ажылдык хосту» колхозунун саанчызы, эш Пильнич — Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг колхозу.

Сүт-бараан фермаларынын ажилында четпестерни чайладыр

(СЭКП обкомунун секретары эш Резниченкоң илеткелчиндиги)

Бистин областтың көдээ ажилгагыйн ажил-иниңдери СЭКП ТК-ның январь Пленумунун шийтирлерин амыл-ралга боттандырышкан, 1955 чылда инитинин мал ажилын хөгжүдөргө болгаш малдын продуктууун бедидеринин талаш-биле чамдык эки түнелдерин чедип алганнар. Колхозтар малдын баш санын өстүрүнгө күөсөдүр планын: мыкыстыг боа малдын — 103,4 хуу, оң нити инектеринин — 103,5 хуу, шээр малдын — 100,3 хуу, хазанын — 155,6 хуу күөсөткөн. Колхозтарын фермаларында сүттүн нити саалдазы 1954 чыл-биле деңизге 1955 чылдын октябрь 1-де 60,3 хуу көвүдөн. Саар инек бүртүзүп сүт саалдазы ортума-биле 170,8 килограмм эскен.

Кажаа-биле деңгээр социалист чарышка үндөшкөн, 31 колхозтарда сүт-бараан фермаларын ажилдачыларын эрткен ажил-агый чымын саар инек бүртүзүп сүт саалдазын талаш-биле планын оонаданы ажыр күөсөдир чедип алган. Инек бүртүзүп сүт саалдазын талаш-биле планын 145 хуу күөсөткөн Бий-Хем районун Кочетов аттыг колхозу, оонаданы 159,4 хуу күөсөткөн бо районун «Искра» колхозу бедик көргүзүлгө болуп турар. Улуг-Хем районун «Күш-ажылдык хосту», Чөөн-Хемчик районун «Искра» болгаш Барыш-Хемчик районун «Комсомол 30 чылы» колхозтары планын оонадаларын ажыр күөсөткөн.

Област инитинин мал ажилын муракчыларын саанчызы. Эң эки саанчылар област болгаш чамдык райондарда ортума сүт саалдазын 2—3 катп хей сүтү саар инек бүртүзүп ач турарлар. Чижээ, област бир инектен-сө сүттүн ортума саалдазы 592,6 килограмм болуп турда, Таңды районун «Революцияны чалбыкы» колхозунда эштер Шведова болгаш Шукова оларын каймы-аа саар инек бүртүзүп ийн муң ажил килограмм сүтү алганнар. Улуг-Хем районун «Күш-ажылдык хосту» колхозунун саанчызы эш Тюлюш Вада инек бүртүзүп ортума-биле 1686 килограмм, Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунда эш Биче-урут — 1787 килограмм сүтү саап алганнар.

Малдын ажаалдаан экижидегинин түнелде элээн хей фермаларда инектерин продуктуу көвүдөн турар. Мычарга Улуг-Хем районун «Күш-ажылдык хосту» колхозу 1954 чылдын октябрь, ноябрь айларында инек бүртүзүп 52 килограмм сүтү саап алган болза, 1955 чылдын ол-ла үеинде — 137,6 килограмм алган. Бий-Хем районун «Искра» колхозунда инек бүртүзүп сүт саалдазы 65 килограмм азы 86,7 хуу эскен.

Индиг-даа болза, инитинин мал ажилын хөгжүдөргө болгаш оң продукттуун бедидеринде улуз четпестер башын демелгээр керек деп илеткели оон ийчиг чугаалаан, оң ужурунда Барыш-Хемчик, Бай-Тайга, Сут-Хал, Улуг-Хем, Кызыл райондарын колхозтары 1955 чылда мал ажилын продукттуун өстүрүнгө күөсөдүр планын күөсөткөн. Колхозтарын, совхозтарын малчынаарын, көдээ ажил-агыйын тусай эртемнигеринин сорулгазы болза, малдын ажаалдаан, азыралын, чегерилгенин дыка экижидер, малдарын өлүп ховар болгаш төрүтүр малдын кызыраар чорун бүрүн ууруттаары, эдерялге кампаанын организааар чорудары, чам малды сагыш чоаашыр ажаап өстүрүп болур.

Эрткен бүүдүргө чымын 81 колхозтарын 50-ни инек бүртүзүп сүт саалдазын планын күөсөткөн. Чылдаганы — инектерин ажаалдаан, чегерилгенин болгаш азыралын багай организааанын. Малдын составы чангыс мынарлыг болгаш чеп-суурну тургузарына бир демей болдуар агараларыг. Каз-Хем районун Ворошилов аттыг колхозу 1955 чылда инек бүртүзүп 1072 килограмм сүтү саган турда, бо районун «Тилек» колхозу чүгө 389 килограмм алган ажилдык четпестин көргүзүп турар. Чөөн-Хемчик районун Жданов аттыг колхозу тус черин тыда инектеринин бирөөнүн 858 килограмм сүтү алга турда, ол районун «Октябрь 30 чылы» колхозу чүгө 435 килограмм алган.

Индиг мылгал болза, кыш дугурунда силосту ажилгаан, чай дугурунда дүкени оларын, үш катп сугартылыны инектерге «линуэч» деп хус берилгени практикалап чоруткан, фермаларда ажилды кымын, саалдаан техниканын, сүт продукциянын үчүдүн экижиге колхозтарда түнелде эки болуп турарын, а 6-хемчегерин багай организааан колхозтарда саалдаан түнелде оң куду болуп турарын тайылбырлап турар.

Саар инектеринин концентраттар-биле, бусаа чымчактан шыктыг болгаш минералдык чегер-биле немелде чегерилгенин

нун зоотехниги, эш Маланникова — Бий-Хем районун Кочетов аттыг колхозунун саанчызы, эш Селен — Сут-Хал районун Калинин аттыг колхозунун саанчызы, эш Ярычев — РСФСР-иң Совхозтар министрствозунун эргелелин кол зоотехниги, эш Козленко — обкомунун даргазынын бирги оралкымы. Чөвүлө хуралдын оон-лаа эске киржикчилери база санал берген.

Чөвүлө хурал областын сүт-бараан фермаларын ажилдачыларын кыргыг үндүргөн. Чөвүлө хуралга муракчы саанчылар обкомунун хүндөл бижиктери-биле шандаткан болгаш эртектер бекеттери алганнар.

Чул. Индиг-даа болза, колхозтарын хей кезин амылга чедир-ле мал чепи бусталдырып хөөдөр, тараа чарбалар херекселдерин бекеткеп тургушкан. Чаз-Хал, Сут-Хал, Тес-Хем болгаш Чөөн-Хемчик райондарын колхозтарын сүт-бараан фермаларында 1955 чылда чеп бусталдырып чымчалыр чангыс-даа херексел тургушкан. Автоугурунга, ферма инитинин транспорту, концентраттыг болгаш бөдүүн чегерилгенин болгаш ажилын, инектерин электри-биле саары дөң шыккан хей күш үер ажилдарын механика-аашкыны кошмак негетеринин турар.

Мал ажилын чорутууганын културалын бедидеринге зоотехниктерин ро-лу улуз. Амгы үеде областың МТС-теринде, колхозтарында дөң болгаш ортума эртемниг 65 зоотехниктер ажилдап турар. Оларын инитинин дыка хей эки ажилын чиктерин көргөскөн. Улуг-Хем районун «Күш-ажылдык хосту» колхозунун зоотехниги эш Тур инитинин мал ажилын хөгжүдөргө илеткелиг кижини, мал кыштагалдымкынын үеинин дугурунда малдын ажаалдаан болгаш чегерилгенин экижидерин, чайгы үеде малдын шын оңар ажаалдаанын эргелечин болгаш организааары болуп турар.

Мычарга-даа, чамдык МТС-терин болгаш колхозтарын зоотехниктерин ажилында улуз четпестер ам-даа бар. Таңды районун Бүдөйнин аттыг колхозунун зоотехниги эш Жукованын ажил-херекке сагыш салбас, төгөлчөк чорун чижекке айттыр болур. Бо көдээ ажил-агый ар-телинде 1955 чылда инек бүртүзүп сүт саалдазын планын чүгө 60,8 хуу күөсөткөн. Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозунун зоотехниги эш Балчыр даан-дырган ажил-херекти ак-сеткилдиг күөсөткөн турар. Кызыл МТС-тиң зоотехниги эш Семх, Балгазын МТС-тиң зоотехниги эш Куклин болгаш Бай-Тайга МТС-тиң зоотехниги эш Усенко колхозтарын мал ажилын дыка багай удурутуп турар.

МТС-терин, колхозтарын зоотехниктеринин бирги чергенин хүлөзгөс — мал ажилын талаш-биле эртемни болгаш муракчы дуржулганын чединкинерин бүүдүргө кымыла-биле негетерин, фермаларга күш-ажылдык организааары болур, мал ажилын хөгжүдөргө, оң продукттуун бедидерин херээ дөң харысаалганы бедидер болур.

Бистин областтың колхозтары перспективтиг планинын өзүгээр 1960 чылда саар инек бүртүзүп ортума-биле 1650 килограммдан азын эвес азы бо чылдын ортума саалдазы-биле деңизге 2,7 катп хей сүтү саап аларын баш бурунгар көрүп турар. Инектин продукттуунун шак мычар бедидер болу чаяагар-ла болуна бербес. Мычарган чаа ажил агый чымын баштайгы хүннеринде эгелеш инек бүртүзүп дүн-хүнүң, ай-нык болгаш чымын сүт саалдазын бөөдөдир дөң бээлүг демисеги организааары, инектерин баш санын менди тургузары, кызыраар чорун ууруттаары, уксалын, чегерилгенин байдалын экижидер болгаш оларын сүт продукттуун бедидерин хандыраар эске-даа хемчегерин чорудары чутула.

Кижилерин политистиг кижизидилгенин болгаш оларын күш-ажылчын иделейин бедидерин күштүг чепсөө болза, социалист чарын болур дөңгөн илеткели демелгөн. Бистин сорулгазы чүгүлө, областтың бүгү саанчылары, кадарчылары, сүт-бараан фермаларын эске-даа ажилдачылары 1956 чылда сүт бүүдүрүн көвүдөргө дөң, инек бүртүзүп сүт саалдазын чедип аларын дөң социалист чарышка иделейкиг кижиривис болур.

Түндө чугаагына илеткелиг демелгөн болза, эртемни болгаш муракчы дуржулганын чединкинерин негетерин — социалист мал ажилын хөгжүдөргө болгаш оң продукттуун бедидерин талаш-биле чутула хемчег болур. «Бистин үенисте — муракчы колхозтарын, МТС-терин болгаш совхозтарын хургулаанын, чарыкчыларын чединкинеринин үчүдү чокка ажил-агыйн чорутар болза, ону хожудаашкыны биле-тура чыгааны ол болур... Көдээ ажил-агыйн удурутуп — бо дөңгө хамыктын мурунда муракчы дуржулганын, эртемни чединкинерин өөренип, түнел көрү болгаш негетерин болуп турар» — деп эш Н. С. Хрушев чугаалаан деп илеткели демелгөн. Партия, совет болгаш көдээ ажил-агый организааары, зоотехниктеринин, саанчылар, кадарчылар, мал фермаларын эске-даа ажилдачылары 1956 чылда бистин областтыг болгаш СССР-иң эске-даа областтарын муракчыларын дуржулганын мал ажилыга кажаа-биле негетерин дөң бүү-ле хемчегерин ап чорудар хүлөзгөдө.

Амгы үеде мал кыштагалдымкынын чединкинерин чорударын, оң продукттуун бедидерин чутула негетедер болза, бар чегерин чеп ажилгаары болур. Малды чегерилгенин чегерин хөндөп, бусаа чымчалыр хөөдүп, амдан кыргып, тарааны чарбалар, дээрбеп бедидеринче онза кичөөгөйи салыр ужурут

Сүттүн көвүдээри—чегерилгедө

Көдээ ажил-агыйн дуржула станциязынын саанчызы эш Ондарнын чуаазындан

Инек бүртүзүп 1000 литр сүт саап алыр чорукту бистин станцияга чокка чедир-ле улуз чединкини деп санан турган. Ол хемчээ ам бисте кымын-даа хандырабайн турар. Станциянын саанчылары ам инек бүртүзүп 3000 литр сүтү саап алыр дөң демисежир турар. Бисте инектерин дигри деңизин бирөөнүн-не 500—600 килограмм чедип турар. Инектин сүтү чоруну база чыл келген тудум-на бедип турар. 1954 чылда мен болумга быкыглаттырган инек бүртүзүп 2483 литр сүтү, а 1955 чылда—2595 литр сүтү саап алган мен. Чаа ажил агый чымын квартал планы баштайгы ийн айын инитинде 115 хуу күөсөткөн.

Инектин сүтүн көвүдөргө кол чүгө—эки чегерилгелер болур деп чүвени бөдүүн практикалап бүүдүргөн. Кызын инек бүртүзүп чүгө

15 кг ситенин, ол хире силосту, алдынын турар килограмм сүтү хамаарыштыр 200 грамм концентратты берип турар бис. Эң ажаалда болгаш чегерилде, хүнүң доктаатынган чурукун шынгы сагымы—инектиң сүтүн көвүдөргө дөң болур чүгүлө ол.

Бо ажил-агый чымын инек бүртүзүп 2800—3000 килограмм сүтү саап аларын хүлөзгө мен.

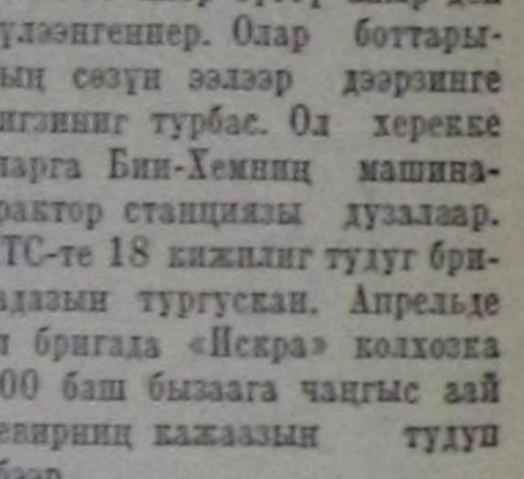
Кол чүве—эки ажаалдаа

Бий-Хем МТС-тиң кол зоотехниги эш Сычевтун чуаазындан

Эрткен чымын бистин рай-онун бүгү колхозтары сүт саалдазын планын күөсөткөн. Мал ажилында көдээ ажил-агый чымын баштайгы айлары—октябрь-ноябрьда инектерин продукттуу база кудулаан: «Тилекте» колхозка саар инек бүртүзүп 144 килограмм сүтү, «Искра» көдээ ажил-агый артелинге—140, а «Кызыл тараачын» колхозтун Тураалда фермазы—300 килограмм сүтү алган. Бо болза, 1954 чылдын ол-ла үеинде болгаш, дыка хейнү саап алганмыс ол болур. 1955 чылда оң мурунда чыл-биле демелгээр саалда 1,7 катп көвүдөн.

Колхозтарга малдарын сүт продукттуун бедик чорун кандыг-бир онза байдалар-биле тайылбырлатынмай турар. Бистин инектерин областтын эске-даа колхозтарында инектер-биле бир демей. Бистин чединкинеринин «чамдык» ажаап бөдүүн. Ол болза, ажаалдаан, чегерилгенин болгаш хайгааралды экижигени болур.

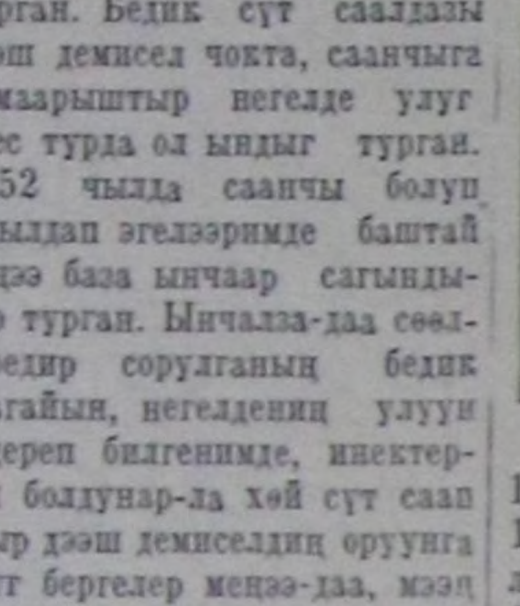
Бизааларын экиг эмирин доруктууларын методу бисте шуут узулуктыган. 1954 чылдан эгелеш анык малдарын чок-биле азырап турар бис. Чамдык тускай эртемнигеринин болгаш малчыларын бодап турары-биле азыра, бизааларын негизден чарары кылды-ла кончук нарын херек эвес. Бо чорукка эки бизаа

дарын ажилдачыларын саар инек бүртүзүп ортума-биле 1200 литр сүтү алыр деп хүлөзгөткөн. Олар боттарынын сөзүн азыра дөңгө чигилген турбас. Ол херекке аларга Бий-Хемчин машина-трактор станциязы дуузалар. МТС-те 18 кижилгиг тудуп бригадын тургускан. Апрельде ол бригада «Искра» колхозка 100 баш бизаага чангыс ай хевирин кажаанын тудуп бээр.

Хей сүт дээш бистин демиселивис

Улуг-Хем районда „Күш-ажылдык хосту“ колхозтун саанчызы эш Түлүштүн чуаазындан

Шаалда инек саарын чамдык кижилер анча-ла бир бөдүүн ажил, анча кандыг-даа онза мергектиг болгаш дуржула негетинес кылдыр санап турган. Бедик сүт саалдазын дөң демисега чокта, саанчыга хамаарыштыр негетде улуз эвес турда ол индиг турган. 1952 чылда саанчы болуп ажилдап эгелешкен баштай менээ база инчар сагындырап турган. Мычарга-даа сөзүдүр сорулгадан бедик чаагайын, негетинин улуун медеп билгенмен, инектерден болдуар-ла хей сүт саап алыр дөң демиселдиг орунуга улуз бергелер менээ-да, мээл өштеримге-даа таарымкан. Мычарга ол бергелерге торулбайн, бүгү-ле чүгүлдүгүтү оңче саган бис.

Анык саанчыга, менээ, колхозтун Александра Кыргыс дөң шыккан дуржулгалык саанчылары, зоотехник эш Тур дыка дуузалан. Бирги ээлчегде инектерин чегерилгенин, сүт ижиртилгенин экижиге бис. Ситенин кызыраар чокка, силосту хүндө 20—30 килограмм болгаш концентраттарын саар инек бүртүзүп берип турар бис. Бисте инектерин хүндө үш удаа, мылтыг доктаатынган шакарда саап турар. Саалда соонда кутуруузын кык силостун, саалда мурунда хөндөктөө хайыдырган түрүнесте болгаш эске-даа чегерин берип турар.

Мен эрткен саалда чылда

13 инектиң бирөөнүн-не 1300 литр сүт саап алыр хүлөзгө алгаш, херек кырында 1686 литрин саап алган мен. 1955 чылдын октябрь, ноябрь айларда инектерин саап алган сүдүсү 1954 чылдын ол-ла үеининден 2,6 катп хей болуп турар. Мал чепи четпир, инектерин чегерилгенин-даа, кажаа-биле хандырылганын-даа эрткен чылдын оранчык эки. Бис боттарымыс ажилы-выска улам-на мергектиг бар чыдар бис. Бо бүгүгүн түнелде инектерин кымын үеде бөөр сүтү чайгазындан азыра-жөөйи турар.

Марачека ферманын саанчыларын кыргынында харымчалышкан, бистин колхозун 1956 чылда инек бүртүзүп ортума-биле 1500 литр сүтү саап алыр сорулгазын саган. Мычарга мен бөдүүн саап турар инектеринин бирөөнүн-не 2200 литр сүтү саарын хүлөзгөн.

БИБЛИОГРАФИЯ

КАЛИНОВКА СУУРНУҢ КОЛХОЗУНУҢ ДУРЖУЛГАЗЫ

«Правданың» ном үндүр чери чоокта чаа В. Калиновка суурунун» үстүндө ага-биде парала үндүр. Курск областын Хомутск районунда Калиновка суурунун артези 1955 чылдың дүгүзүндө тараанын нинти чымдазын ийден хей каттап, хаан эди бүдүрүш—он алды каттап, сүтүтү болгон мал ажылынын өскөдө продукттарын бүдүрүш ийи баталган ажыр улгатырары канча чедип алаанын дугайын ол брошюра калбак номчулгала билингери-биле чугаалар турар.

Мичаарга ол көдө ажыл-агый артези мурунда районга болгон абалга жоктугандай, «аза-аар» ажыл-агыйларын бирден болуп турган. Шынап-ла, тараан черинин хемчөөлү ээлене улау (1.300 гектар) болуп турган хирезинде-ле, 1952 чылда колхозтун акша орулганы чүгө 382 муң рубль болуп, ийек бүдүрүшүн саап азыр сүт муң килограммдан дөңгү-ле акшип турган деп брошюраның автору бижип турар. Кол техникат културалың (коноплин—хендир кылар үнү) дүжүтү бир гектардан үзүшүн—45 кг, хендир кылар дүрүшүн—1,5 центнер болуп турган. Ийдег биче продукттар ажыл-агый күш-хүнүнүн төлөвүнүн беди болурун хандыбайн, чөп болгон мал ажылынын продукттарын бүдүрүшкө кижилерин материалдык соңуургалын жууладарына чедирип турган. Ийчаганаш колхоз мон соңгар мындыг байлалга түрүп болбас жүзүрүл деп чугаалар колхозчуларын талазындан улам-на хей-биле дүрүшүп турар апарган.

Калчап-да турган артези хожудайларын санындан үндүр болгон оон соонда ону мурунча ажыл-агый кылды хужудуларын чедип алыр деп шиптирээл турган. Мичаарга хожуданга байдалар калды артарга-биле уштуну үнүрүл? Көдө ажыл-агый продукттарын бүдүрүш болгон күрүнө дүжүрүшкө кыска хуусаа иштинде улгатырар, күш-хүнүн бүрүн үнелит болуур дөң, күдөн өгөзүрүл? Артези дүрүн бижылар, колхозчуларын материалдык соңуургалын үштүдери болгон ажыл-агыйнын оругалык болурун күдүр дөң чүнү кылармы? Колхозтун партия организацины ол нарын айтырларынын дугайын ылашты бижы-биле болгон дөң.

Ажыл-агый бүдүрүшкө кол, эң-не оругалык културалар болгон бүдүрүшкө ийдег алырарын бар болуулар чүе. Чамдык ажыл-агыйларга ийдег алыр—хөөк, өскөдө—чипр сөөкүз, үштүдө—дөң (нарын лөс кылар хендир үнү), дөңкүдө—сүтүтү мал ажылы болгон ол хемчөөлү өскөдө-да болуулар. Ийдег колхозчуларын бисте база турар ужурул деп колхозтун коммунистери айтып турганар.

Коммунистери үнүн колхозчулар кичөөгөй дүрүн, олорун санадарын дөңкөдө. Калиновканың бойлус, хөрүч байдалын барымдалаа, колхозтун хурамы, кол култура болуру коноплин ролун күштүдери болгон колхозтун оругалык оон-биле улгатырар деп шиптирээл. Ажыл-агыйнын бараанын чорутуун үздүрүшкө аске улут үнө дөң болза сүтүтү мал ажылы болгон хаан өстүрүп семирттир бооп болуру турган. Ийчаал-да продукттар мал ажылына чаадак күдүрүл талде, мал чемини бижыг суурун тургузары өргөжө чугула болган. Калиновканың колхозчулары б. таварылгала база-ла шип орука түрү алганар. Көдө ажыл-агый ажылдакчыларын област аразынын өрөөнөк чөүлө хурамы болуп турда, чипар аразында колхозтун агроном Дмитрий Ефимович Ванни колхозчуларга мынча дөң:

—Мензе бир-ле чүтү тодаргай билингир: бүтү колхоз кукуруза тарыкчылар хан кириштер херек. Ийчан мал ажылына херезгээр тараа, а оон улам сүт-да, азда, чат-да албешкидиг аллар...

1953 чылдын күзүндө, СЭКН ТК-нын сентябрь Пленумунун төүтүтү шиптирлерди көдөге чедип келгенде, артези дөң жигүнери ол шиптирлерин бирден-бир чокка өрөөнөк көрөш, боттарынын болуулар аргаларын изерткен, ийчангаң шаг-ге эрттирбей-даа, дык хей практиктик хемчегерин ботандырыныч кирилкелер. Коноплин дүжүтү беди дөң, ол култураны тарып дөң черинин гектар бүдүрүшкө 20 тоннадан эвөөс эвөс өдөкти сөөртүп төгөр деп шиптирлөөн. Ийчан удөөнөк кылар өдөкти чүгө колхоз фермаларындан эвөс, харын колхозчуларын херим-кажаларынын иштинде-даа ап турган. Шөлдери болбаа-зыраларын болгон тарааны тарым чажарын талазы-биле улут ажылды машина-трактор станцияны кылып күтсөк. Коноплин ажаан өстүрүшкө эо-харысаалга чөк чорукту чөк болдурган.

Механизаторларын болгон колхозчуларын калы кылган күжүшкүлүгүн ажылынын түнелди дөңдөн-на бөстүп келген. Бир эвөс коноплин үзүшүнүн дүжүтү 1952 чылда бир гектардан 145 кг. турган болза, 1954 чылда ол алды центнер чөдө берген. Хендир кылар дүрүшүн ол-ла өң иштинде 115 центнерин орунга 793 центнерин алган. Артези дөң ажа оругалык 3 миллион 240 муң

* В. Поликов. Калиновка суурунун колхозун дүрүлгөзү. Тараа болгон мал ажылынын продукттарын бүдүрүш чык дүрүзүндө ийи каттап улаткан. «Правданың» ном үндүр чери 1955.

рубль чөдө берген. 1952 чылда турганындан барык-ла беш каттап хей болган ол.

Ийдег хей акша-хөрөңгилер апарган артези ийтинин фондузун улгатырарган, калбак тулут ажылы колхозунда-ла мал ажылынын оран-саваларынын тулушкунун дөңгөдөй чоруда берген. 1954 чылда колхозка 400 муң рубль өртөктүг хаван кажазын, 12 муң рубль өртөктүг ийи силос суургаларын, каттыкшап 240 муң рубль өртөктүг коноплин баштайгы болбаа-зыралыгын кылар үдүрүшкө тургалыкта пунтузун, мал кажаларына херезгээр сүт дамчылганын туткан болган 75 муң рубль өртөктүг электростанцияны салып алган.

Ийтинин ажыл-агыйнын бижыканын болгон хөжөөнүн үздүрүшкө, колхозчуларын оругалык улаткан. Колхозчулар 1954 чылда күш-хүнүн бүдүрүшкө ийи чартык килограмм тарааны болгон 12 рубльин акша-биле алганар.

Ажыл-агыйнын бижыкларынын оруу-биле баштайгы улут базанын ыччалдыр кылган. Ийчаал-да ол чүгө өгөс. Мал ажылынын продукттарын бүдүрүшкө ийдег чедипкелерин ама-да көзүлөөн. Мал чемини айтырларынын шиптирлөөрүн бижыг үздүрүшкө амынзында чөс турган. Сиген тарылганы калбарган болза-да, мал чөмү өргү хөвөөр чедипкелер турган.

Үнөрг арга кайдал? Мал чемининин айтырларын чүнү хуу-биле көдөдө үе шиптирлөө болуур? Ол чугула негелдиг айтырларга харыны колхозчулар көдөдө бүдүрүшкө планназынын чөчүрүмүндан тыканар. Эң-не эвөөс кыч-ажылды чарыгдаш, эң-не хей продукцияны ап болуу эң ажыгыг култураларын тарыкчы планназынын аразынд ол чорук оларга хандырган. Мал чемининин өшкүлүгү (ага-хөмчөгөдөй) чарыгдатынган күш-хүнүнө кукуруза өскө калды-даа културалар артык хей ажылды бөдө дөңгөдөй көдө ажыл-агый култураларын экономика талазы-биле үнелет, санап турган тодаргайлаан. Ийчаганаш оон тарылганын калбартыр херектү турган.

Колхоз 1954 чылда кукурузаны 49 гектар чөдө тараан. Ийчан чамдык колхозчулар кукурузаны тарыкчылар арай-ла дүрүлчөк чөк турганар. «Ажыгыг болуу үе бө, хей-ле чөү үрөөр эвөс ирги бис бө?»—деп олар чугаалар турганар. Ийчаал-да оларын чигишкелерин шиптирлөөн. «Кукуруза баштарында кургак тараанын дүжүтү бир гектардан 60 центнер, силос массасы—312 центнер болган, ийчаарга «Закарпатская» деп сөөртүп кукурузаны 10 гектар чөдө бир гектарындан 500 центнер силос массасын (кукурузаның баштарын болгон сиптарын) берген»—деп брошюрада чугаалар турар. Ол чорук болза, 1955 чылда колхозтун тараа бүдүрүш ийи каттап улгатырар база продукттар мал ажылынын чигишкелерин хөжүдериң өргөжө чугула туруу тургузуш шиптар дөңгөдөй барымдала болган.

Ийчаганаш, Калиновканың колхозчулары боттарынын дүрүлгөзүгө бүдүрүш, кукуруза тарылганын калбартырчы дөң-биле кирилкелер. 1955 чылда ол култураны 225 гектар чөдө тарымы, оон иштинде 200 гектар чөдө кукурузаны баштайгы сүт-баштаа чөк кире беренде тарааны алып болгон сывын силос кылды. 25 гектар чөдө кукурузанын—ногаан мал чөмү кылар деп олар шиптирлөөн. Кукуруза тарыкчы чөдө, дүжүт эвөөс култураларын (арбын, нарын тарымы кызылстан, эвөөс продукттул сиптир) тарылга шөлдери кымырын, чайы аңларган аңгыстарын ачылган турган тыканар.

Тарылга шөлдериң структуралык ботамчалык өскөрткөн болгон агротехника-нын дөңгөдөй бөдөткөн чорук тарааны болгон мал чеминин бүдүрүшкө шиптирлөө-биле улгатырар арганы колхозка хандырган. Бир эвөс 1954 чылда колхозка тараанын нинти чымдазы 7.308 центнер турган болза, 1955 чылда 17.822 центнер чөдө, оон иштинде кукурузанын дүжүтү 9.807 центнер болган.

Чажык-биле санап көргө, кукуруза тараан бир гектар мал бүдүрү 45 центнер тарааны болгон 250 центнер ногаан массасы берген. Үзүшүн алыр-биле тараан 18 гектар чөдө бир гектар бүдүрүшкө кукуруза тараанын 80 центнер дүжүтү алган.

Мал чемини херезгээр тараа бүдүрүшкө улгатырар чорук малды ажи шынардыг чөмөр-биле хандыра арганы Калиновканың колхозчуларына берген. Бө чилин ийтинин мал ажылына херезгээр-биле, кукуруза баштарындан 650 тонна силосу салган, кукурузаның баштарындан болгон сывындан—1.260 тонна, кукурузанын сывындан—720 тонна силос-ту бөдөткөн. Оон аңгыда 5 муң ажи центнер кукурузаны малды ногаан не-мелде чөмү кылдыр ачылган. Колхоз 1955—1956 чылда бир ийеке мал чөмү ортумаа-биле мичаар бөдөткөн: бөдүн мал чөмү—22 центнер, оон иштинде-сиген 15 центнер, кукуруза сывындан салган силос 10 тонна, картофель 2 тонна, ногаан мал чөмү—70—80 центнер болгон концентраттыг мал чөмү 5—6 центнер. Оон-биле калы колхозчуларын бөдө-өңүзүндө турар малды чөмөгөр-биле бир баш ийеке ортумаа-биле 6 тонна силос өвөөрү кылдыр, күш-хүнүнө мал чөмү бөдө деп турар.

Мал чөмөр-биле ол хире өңи хандырынган турда продукттар мал ажылы хөжүдериң кызыгаар чөк перспективалар ажиттынын турар дөңгөдөй ам кижиг бүдүрүшкө тодаргай апарган. Ажыл-агыйнын ол алды база-ла сайзырангай болгон оругалык болуп бар чылар. Ийектен хей сүт саап алыр хандыра дөң колхозчулар фермаларга шыгыны хун чүрүкүн тургускан, малдарын дөңгөдөй болгон продукттарын барымдалап турган, мал чөмөрүнүн чижек-рационнарын ачылган кылган. Бөдүн болгон концентраттыг чөмөрүн дөңгөдөй берип турар апарган. Ийек бүдүрүшкө тургузу азыраар үеде ортумаа-биле 8 килограмм мелсигини азы ийек-сүт хохуказын, 25 килограмм кукуруза сөөртү болгон хей эвөс концентраттарын берип турар. Май айнын ортан үзүшкөдө ага-хөмчөгөдөй ногаан чөмөрүн—күшүн тарымы кектараны, ийек-сүт хохуказын, мелсиги, кукурузаны ийектерге берип турар. Мал чөмөрүн бижыг суурун үздүрүшкө, малды баш саны көдөдө, оон продукттар кукуруза кукуруза. Бир эвөс 1954 чылда ийек бүдүрүшкө не 1.314 килограмм сүтүтү саар ап турган болза, 1955 чылда ийек бүдүрүшкө саар ап алган сүт 2.929 килограмм чөдө, өртөк чылгазындан 1.615 килограмм хей болуп турган.

Хаан эди бүдүрүшкө дүрүшкө-биле өскөс. Бө чилин колхоз 335 хаванарын эди алдыр-биле тускайлап семирткен. Өртөк чилин чүгө 25 хаванарын тускайлап семирткен турган. 100 гектар тараага шиптир хаван эди бүдүрүшкө 1954 чылда 1,8 центнер турганындан, 1955 чылда 28 центнер чөдө улаткан. Хаан ажылындан 300 муң рубль хире оругалык колхоз бө чилин алды.

Кол култура—конопли дүжүтү шиптирлөөн, колхозунда-ла кукурузанын күеши-биле тараанын нинти чымдазын улгатырарын болгон база мал ажылынын продукттарын бөдөдө 1955 чылда артези акша оругалык 4,5—5 миллион рубль чедипкелер хандырып турар.

Ийтинин ажыл-агыйнын бижыканын биле хөжөөнүн колхозчуларын материалдык соңуургалы улам-на күштөшкө оларын бүдүрүшкө ийекпей өтүп турар. Бир эвөс 1953 чылда акша кылып шылаар кижиг бүдүрүшкө 370 күш-хүнүн ачылган алган болза, 1954 чылда 470 күш-хүнүн ачылган алган, а 1955 чылда оон-да хейу ачылган аллар. Артези бө чилин күш-хүнүн бүдүрүшкө 2,5 килограмм тарааны берип турар, ийчаарга күш-хүнүн өртөк ашма-биле 16—18 рубль чөдө.

Көдө ажыл-агый чилин түнелдери үдүрүшкө, Калиновканың колхозчулары солун санадарын чугааларын турарлар деп брошюраның автору айткан. Чижөк, күш-хүнүнө 16—18 рубль эвөс, а 8—10 рубль берген, күш-хүнүн бөдө кылар күдүнгө акша-хөрөңгилерин артык нези-биле сууру чарыктын барык-ла бир миллион рубль хөмчөөлүгү фондузун тургузар деп болбаа олар ийи үдүрүшкө турарлар. Ол фондуз колхозчу бүдүрүшкө чижээлээр, 10 муң рубль хөмчөөлүгү үзү хуусаалыг чөдөдө болуна алган, колхозтун дөңгөдөй чөдө-биле, кажа-хөмчөгөдөй чаа бажыңды тулуп ап болуу. Тулупу болгон чөдөдө (бажың кыры шипар материалды) ук чөдө кылып бүдүрүшкө дугайында саваларын кирип турар. Бир эвөс колхозчулар бир азы бир чартык миллион рубль фондуз апарар, олар чарык бажыңдарын, чагайжыгынын кукурузаларыг чаа сууруш бөс чыл дүрүзүндө тургузу ап болуулар деп чөдө санап күдүнгө. Ол акша-хөрөңгилерин күеши-биле бирги эвөчкөдө бөдөдө бажыңды, урулар асылын, урулар салын, чунар бажыңды тулуп тургузар дөңгөдөй дугайында чугаалар база чөдө турар.

Колхозчуларын чагай амырларынын үдөшкө— ийтинин ажыл-агыйнын хөжүдөр дугайында савын салышкан, колхозка ийтинин эки ногаа ажылы тургузарын болгон өгүрүшкө, помидору база өскө-да ногааларын күш-хүнүнө берген турарын күзөн санадарын артезиң кечигүнери чугааларын турарлар. Ийчаар болза, артези кечигүнери ботто-нын ногаа ажылына эвөөс шаг-чөңи чарыгдаш, а колхоз бүдүрүшкө киржир шаг-чөңи оларга хей апар.

Калиновка суурунун колхозунун күш-бүрү ажыл-хөрөңгилерин дугайын чугаалар доошпашан, хожудангай турган дык хей ажыл-агыйлар амгы үеде културалык чөдө чыдарлар, Калиновка колхозу ышкан ийдег колхозтар район бүдүрүшкө бар дөң автор шип дөңгөдөй. Көдүрүшкө үнүч турар мындыг колхозтарын дөңгөдөй дөңгөдөй турар бүтү колхозтар эдөр чорук чугула? Партия организациларынын полит-массалыг болгон организациг бүт-ге ажыларын шап оңче угандырган турар ужурул.

Мережидиг планнап, колхозчуларын материалдык соңуургалын бедиң турган, бистик чорутуушкө ажылы чоннарын улам-на өтүп турар херезгелерин ханды-ларына өргөжө чугула тарааны болгон мал ажылынын продукттарын бүдүрүшкө дүрүшкө ийи улгатырар, колхозчуларын чагай амырларын көдүрүшкө бөдө дөңгөдөй тодаргай чижөк колхозчу көдө-нин ажыл-ишчилерин «Калиновка суурунун колхозунун дүрүлгөзү» деп брошюраның көмчүн болуулар.

Албаниянын Улус Республикызы. Мати хөмдө 20000 киловатт күштүг гидроэлектростанцияны тулуп турар. Чурукта: Мати хөмдө платинанын тулушкуну. Албаниянын телеграф агентствениң фотоу.

Албаниянын экономиказынын болгон културалык хөгжүлдөзи

ТИРАНА. Январ 11-де албания улус Улусу Республиканын тургустунган хүнүндө бөдө он чыл оон байырыг-биле дөңгөдөй.

Улус-демократтыг тургузунган чылдарыг дүрүзүндө Албания үдөшкө өскөрткөдөй болган. Совет Эвөшкөдөй болгон улус демократизмниң чурттарынын дууламчылыг дөңгөдөй, албания улус социализмниң үдөшкөдөй тургузарын орут-биле бүдүрүшкө чөдө оор.

Албания хөдөдөй калган аграрыг чурт тургустундан кыска хуусаалыг дүрүзүндө аграр-индустриалыг чурт болу берген. 1938 чылдын дөңгөдөй-биле алырга, үдөшкөдөй нинти продукцияны 12,5 каттап өсүдүшкө. Дайын сөөдүндө чылдары Албаниянын калды-калды чедипкелерин чедип алганын дугайын мындыг фактылар дүрүшкө чөдө: ам үеде чуртта 9 хонуктуг дүрүзүндө бүтү 1938 чылдын дүрүзүндө бүдүрүшкө үдүрүшкө хире электроэнергияны бүдүрүшкө үдүрүшкө база алды хонуктуг дүрүзүндө ол-ла 1938 чылда бүдүн чылдын дүрүзүндө бүдүрүшкө турганы дөң ол кире пөс-таанымын бүдүрүшкө турар болгон ол кире саныг хөмүр дашты кызып тып турар.

Көдө ажыл-агыйн улам ийдег күдүрүшкө программаны амырларда чедипкелерин боттанын турар. Дайын мурунуг дөңгөдөй-биле дөңгөдөй республиканын тарылга шөү 70 хуу чөдө калбарган. Техникат култураларын, хөдөдөй, чигир сөөкүлүг, тапшыны, тарымал тоорукту бот дөңгөдөй 12 ажи каттап бөдө. Кооператив шипчөөшкө улам-на калбарып турар. 1946 чылда чуртка чүгө 7 көдө ажыл-агый кооперативин турган. Ам оларын саны 318. Чүгө өртөк чылдын дүрүзүндө 170 хире көдө ажыл-агый кооперативтери тургустунган.

Улус эрге-чагырганын чылдарын дүрүзүндө чурттуг аям-бүрү областарыг 7.700 километр суугарылга болгон кургалыг бугалары туттуган. Улустун күрүшкөдөй тарааныннар ажи дууламчылыг сөөгү 8 чылдын дүрүзүндө 6 ажи каттап өскөс.

Дайын мурунда Албанияга хей-хей районнарын тараачыныры машиналар дугайында калды-даа даа-бөдөшкөдөй билбес турган. Мичаарга чуртка чүгө 32 тракторлар болгон 20 кире ажаап алышкыны машиналары турган. Ам Албаниянын шөлдериң 1100 тракторлар, 100 ажи көбайынар, а ол ышкан көдө ажыл-агыйнын өскө-да хей-хей машиналары болгон чөдөк-хөмчөгөдөй ажыл-дурар. Кооператив болгон хуу ажыл-агыйларын 21 машина-трактор станциялары хандырып турар.

Улус-демократтыг тургузуг ажыгы чөң массаларын материалдык чагай байдалын чайгышын чөк бөдөдөдөй калбаа аргаларын тургускан.

Экономика көдүрүшкөдөй-биле калы чаа култура база хөжүгү турар. Бир эвөс хосталга мурунга чөдө чонун 80 ажи хууу бижик-билг чөк турган болза, а ам бижик-билг чөк чорук колхозунда ууулаттыган. Дайын сөөдүндө чылдарын дүрүзүндө Албанияга 6 дөдө өскөдөй чөдө, ол кире театрлар, чөс-чөс шопалар, хей-хей эиңелер, поликлиникалар, клубтар, кинотеатрлар, култура бажыныры, улустун номчулга бажыныры, библиотекалар ажиттыган.

(СЭТА).

Кыдатта мал ажылынын хөгжүлдөзи

ПЕКИН. Парламент динчалып турары болза, олар талазы-биле байлалык болуп турар Иштики Мөөлүн автономнуг районда сүткүр мал ажылы дүрүн хөжүгү турар. Ол район чыл санында 200 муң тонна ажи бараанын сүтүтү берип турар.

Чурттуг аям-бүрү районнарын чөдө сүт болбаа-зыралыг кылырнын талазы-биле, ак саржа, сүт порожо, ажи-чөк болгон фармцевт үдөшкөдөй чиг-өттүң 57 заводтарын ам мында тургускан.

(СЭТА).

Ажылчы херэеженнерин Бүгү-делегей конференциязынга белеткел

ВЕНА. Ажылчы херэеженнерин Бүгү-делегей конференциязынга белеткелге хамаарыштыр профивилдеринин Бүгү-делегей федерациянын секретариатынын бөдөдөдөй эвөчкөдөй номери үгөн. Бүтү чурттарын ажи херэеженнерин оларын баштайгы Бүгү-делегей ассамблеяны чылдыр дугайында дыңадыгы кайтамчык улут көдүрүшкө-биле хууу алган деп ол бөдөдөдөй алытмын турар. Амгы үеде хей-хей чурттарын ажи херэеженнери конференцияга ийекпейл бөдөдөй чөдөдөй турар.

Чоокта чаа Бангунга Индонезиянын пөс-тааны, ийек-хөп үдөшкөдөй профивилдеринин конгресси болгон, ажи херэеженнерин Бүгү-делегей конференцияныг киржир деп шиптирлөө ол конгресске чүдүлүгүн көргөн. Япониянын, Италиянын болгон өскө-да чурттарын хей-хей профивилдер организацилары база конференция чымдырынын дөңгөдөй.

Аям-бүрү чурттарын профивилдер парлагалы конференцияга белеткелге ийекпейл киржип турар деп бөдөдөй чөдөдөй. Бразилиа неделя санында үнө «Воз операри» солун ажи херэеженнерин Бүгү-делегей конференцияны чымдырыныг хамаарышкан мате-

риаларын түгүлчү парлап үдөшкөдөй турар. Кыдат Улус Республиканын парлагалы база конференцияга калбаа белеткел чөдөдөй турар. Бүтү чурттарда ажи херэеженнерин байдалын дугайында ламчылыгларын кыдат радио дамчы-лып турар.

«Чаа Кыдатта ажи херэеженнер» деп журнал хосталган Кыдат херэеженнерин амырлар-чуртталыгын дугайын чугаалар турар. Франциянын күш-ажылдыг Бүгү-инти конференциянын органи «Ви үнө» солун күш-ажылдыг Бүгү-инти конфедерациянын шиптир секретары Бенуа Франшонун чүдүлү парлаан, ажи херэеженнерин боттарынын эргелери дөңгөдөй дөңгөдөй ам бөдөй конференцияныг чугулазын ол чүдө ошалап дөңгөдөй.

Профивилдеринин Бүгү-инти конгресси конференциянын орулга-бозаларын чугаалазын көр, оон белеткелге киржир деп кийгырын чурттуг бүтү ажи херэеженнеринге үдөшкөдөй.

Конференцияга белеткел талазы-биле комитеттер Кыдат Улус Республикыда, Японияда, Бразилиада, Францияда болгон өскө-да чурттарда тургустунулаан.

(СЭТА).

Америк парламента Францияга кыжанын турар

ПЬЮ-ПОРК. Француз соңгуучуларын тура-соруун куу көргөнни изерттишкан, америк парламента Францияда соңгуучуларын түнелдери чурттуг алырлар чөдөдөй болгон оон-да өскөдөй «сөөгүшкө» джиң көргүзүп турар. Оон-биле калы эвөс калы солунар Францины улут күрүшкө күдүрүшкө өйтөөдөй деп кыжанын турарлар.

«Нью-Йорк геральд трибун» солунун хайтаргачымын Тоберт Францияда бүтү-инти соңгуучуларын түнелдери чөдө чаа француз Соңгу Африкага болгон болушунга хөдөдөй көргө сөмөс камгалалы НАТО-нун структуралык мырнай-ла үдөшкөдөй чөдө дөңгөдөй хөдөдөй турар деп дөңгөдөй, ол түнелдери «Европага хамаарыштыр Бармын чөк стратегияны калбаа-биле бир-гөр көрүп чугаа чөкка албаар апар» деп санап турар.

Францияны каржы хажагай-биле мырмын планниче малазышкан, «сывалы бөңи чаастан чөдөдөй күштөдөй»

(СЭТА).

Индонезиянын тургузукчу хуралыга соңгуучуларын баштайгы түнелдери

ПЕКИН. Джакартадан Синхуа агентствениң корреспондентинин дыңалып турары болза, «Харан райкы» солун тургузукчу хуралга соңгуучуларын түнелдери дугайында дөң эвөс медөдөдөй паралаан.

Ол медөдөй дөңгөдөй алырга, Бөмкуниниң партия 58